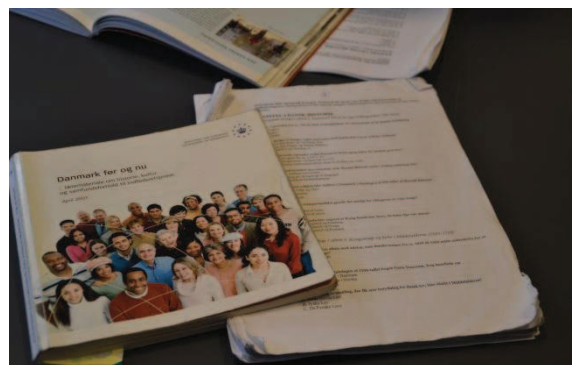

Projekt "Videreudvikling af Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter" 2010-2012

Afsluttende evaluering – december 2012

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Områdeprofil.....	5
2.1. Indkomster	6
2.2. Tilknytning til arbejdsmarkedet.....	6
3. Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter – baseline	7
4. Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter – konceptet.....	8
5. Lige Muligheder – mål og resultater.....	9
6. Udarbejdelse af fælles vision, mission og værdigrundlag	10
6.1. Vision	10
6.2. Værdier	10
7. Intern udveksling og vidensdeling	11
8. Kompetenceudvikling på tværs	12
9. Fælles studie- og inspirationsture	12
10. Brugerrettede aktiviteter	13
10.1. Bogstart.....	14
10.2. Sprogpædagog	14

10.3. De unge mentorer	15
10.4. Vollsmoses Mælkebøtter	15
10.5. Mosekonerne	16
10.6. Bydelsmødre	16
10.7. Vi læser avisen SAMMEN	16
10.8. Gratis IT for alle	17
10.9. Forårsfesten	17
10.10. Dansk på biblioteket.....	17
11. De største udfordringer fremover	19

1. Indledning

Medborgercentrene er biblioteksbaseede uformelle, tværsektorielle rådgivnings-, lærings- og aktivitetscentre i udsatte boligområder, hvor biblioteket er ”rygraden i en institution, der bredere kan forstås og defineres som *en hybrid organisatorisk ramme, der, med udgangspunkt i en kultur – og oplysningsinstitution [biblioteket] fungerer som base for både frivilligt arbejde, fremskudte offentlige services, kollektive organiseringer, uvildig rådgivning og vejledning og har links til både boligsociale indsatser og iværksætttermiljøer* (Delica, ”Medborgercentre, et fremtidigt bibliotekskoncept”, 2012).

Projektet ”Videreudvikling af Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter” er finansieret af midler fra Kulturstyrelsen (tidl. Styrelsen for Bibliotek og Medier) gennem SATS-puljemidler under regeringens program ”Lige muligheder for alle”, hvis mål og visioner er at styrke personlige ressourcer og social sammenhængskraft. Programmet er inddelt i tre elementer, der sigter efter at:

1. Færre børn skal have specialtilbud
2. Flere unge får en uddannelse
3. Flere voksne skal i job

Medborgercentrets formål er således at understøtte integrationsprocesser og hjælpe børn, unge og forældre med at udnytte mulighederne i det danske samfund. Medborgercentret bygger på borgerinddragelse efter empowermentmetoden og partnerskaber mellem forskellige kommunale forvaltninger, foreninger, organisationer og frivillige med det formål at sikre et uformelt tilbud, som beboerne i området kan profitere af.

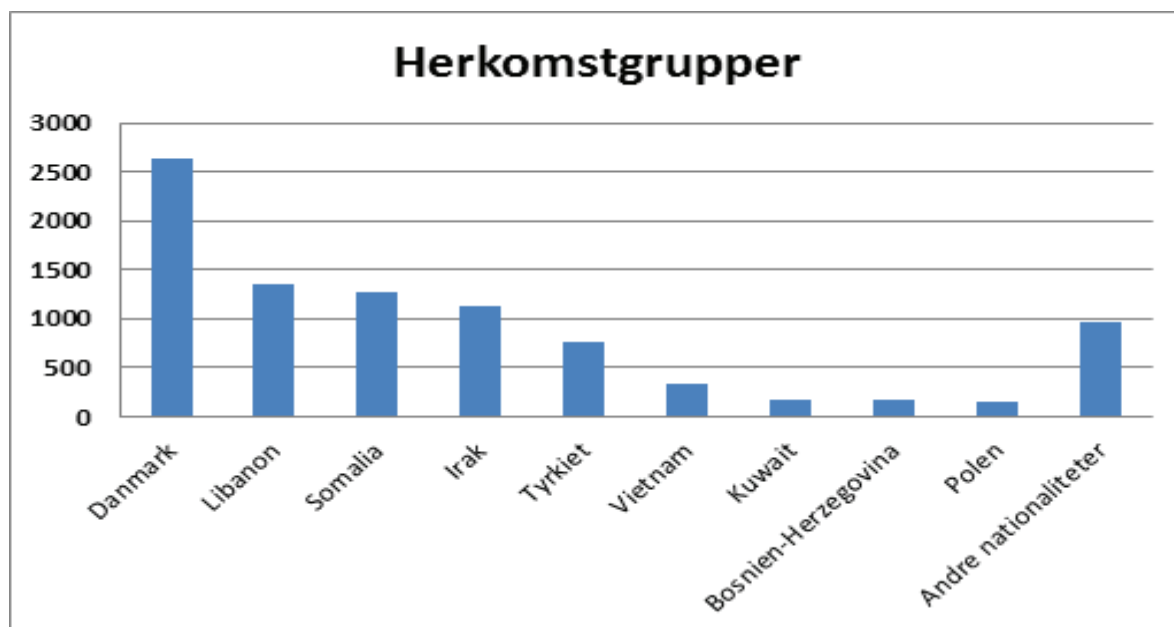
I Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter (VBMC) er indsatsen tænkt tværgående og helhedsorienteret, og de tætte samarbejdspartnere Odense Centralbibliotek, Vollsmose Kulturhus, KVINFO, Vollsmose Mediehus, Ungdommens Uddannelsesvejledning, Risinge Ungdomsskole, Fritidsbutikken, Den Frie Rådgivning, Jobcafe Øst, samt lektiecafeen/studiestøtten ”Vollsmoses Mælkebøtter” har kunnet tilbyde beboerne i området en bred vifte af aktiviteter og tilbud for både børn, unge og voksne.

2. Områdeprofil

Hermed gives et billede af beboersammensætningen i Vollsmose, som udgør den statistiske ramme for projektet. Boligområdet Vollsmose har i 2012 ca. 9.000 beboere fordelt på 3.489 husstande. Aldersfordelingen i området er meget forskellig fra alle andre boligområder i Odense. Vollsmoses beboere er unge, da over halvdelen af beboerne er under 30 år.

Hvis vi ser på husstandstyper, er der i Vollsmose en relativ lav andel af enlige uden børn og en relativ høj andel af husstande med børn. Generelt er områdets pensionister ofte førtidspensionister. Beboerne i Vollsmose er gennemsnitligt dårligere uddannet, og især har området få beboere med videregående uddannelser, hvilket også afspejles i beboernes lave indkomster.

Områdets etniske sammensætning er kendetegnet ved at 6.533 indvandrere/ efterkommere udgør 70,4 % af områdets beboere. Indvandrerne og efterkommerne har primært oprindelse i Mellemøsten og Afrika, og kun en lille del stammer fra Europa.

2.1. Indkomster

Med en gennemsnitlig årlig bruttoindkomst på 147.633 kr. ligger området indkomstmæssigt lavt også set i forhold til andre almene boligområder i Odense, hvor den gennemsnitlige indkomst er 177.890 kr. Indkomstfordelingen i området er også anderledes, idet en relativ høj andel tjener under 100.000 kr. og en tilsvarende lav andel tjener over 200.000 kr.

2.2. Tilknytning til arbejdsmarkedet

Tilknytningen til arbejdsmarkedet for områdets beboere er generelt lav. Det kommer især til udtryk i form af væsentlig færre lønmodtagere og væsentlig flere "uden for erhverv". Når vi ser på modtagere af indkomsterstøttede ydelser, modtager en relativ høj andel på 27,2 % i området kontanthjælp i modsætning til andre almene boligområder i Odense, hvor andelen er 15,8 %. Samtidig er ledighedsgraden blandt modtagere af indkomsterstøttede ydelser noget højere (Vollsmose 2020, Helhedsplan 2012-2016).

Blandt beboerne i Vollsmose, og blandt de brugere vi møder i vores daglige arbejde i Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter er der behov for sprogstimulering af småbørnene, lektiehjælp til både skoleelever, gymnasieelever og unge tosprogede, der er i gang med en videregående uddannelse eksempelvis på pædagog- eller lærerseminariet. Derudover er der behov for sprogtræning på dansk. Dette gælder især for voksne med dansk som andetsprog. Nogle går på sprogscole eller VUC og har behov for lektiehjælp til dansk, andre kommer på biblioteket for at træne og vedligeholde deres danskkundskaber både mundtlige og skriftlige færdigheder.

Det har ligeledes vist sig at være et stort behov for bibliotekets indfødsretskurser, hvor brugere der skal bestå indfødsretsprøven kan komme og tilegne sig viden om dansk historie, samfund og kultur. Der er ligeledes behov for hjælp til at læse og forstå breve fra det offentlige, en opgave Den Frie Rådgivning har varetaget. Endelig er der behov for tilbud der er målrettet kvinderne og som sætter de lokale ressourcer i spil, som eksempelvis Bydelsmødrene. Og sidst men ikke mindst er der fortsat et udpræget behov for at opkvalificere beboerne i området inden for IT, så de kan klare sig, når det offentlige bliver digitalt. Medborgercentret har gjort en stor forskel for de mange unge og voksne, som er i gang med at uddanne sig, samt for kvinder og forældre der uden medborgercentrets tilbud ellers ville være uden nævneværdig kontakt til det danske samfund, samt for de mange voksne brugere som har deltaget i medborgercentrets IT-kurser, som med over 2000 deltagere alene i år 2012 har været en stor succes. Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter har desuden fået cirka 1300 henvendelser i 2011 i Den Frie Rådgivning, hvilket viser et stort behov for et uvildigt rådgivningssted i Vollsmose.

3. Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter – baseline

Denne status er udarbejdet i december 2012 som en afsluttende evaluering og opsamling af projektet "Videreudvikling af Medborgercenter Vollsmose". Selvevalueringen bygger på de erfaringer, der er gjort i perioden december 2010 til december 2012 herunder de tidligere indsendte statusrapporter, samt på mundtlige og skriftlige evalueringer fra brugerne af medborgercentret i forhold til specifikke aktiviteter.

Projektet "Videreudvikling af Medborgercenter Vollsmose" er et formelt samarbejde mellem Vollsmose Bibliotek, som har varetaget projektledelsen, Vollsmose Kulturhus, Mediehus Vollsmose, KVINFO, Ungdommens Uddannelsesvejledning, Jobcafe Øst (uformal jobrådgivning), Risinge Ungdomsskole, Fritidsbutikken, Den Frie Rådgivning samt Vollsmoses Mælkebøtter.

Det særlige ved Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter er, at ovennævnte partnere har været bofæller inden for rammerne af Vollsmose Bibliotek og Vollsmose Kulturhus siden Vollsmose Biblioteks ombygning i 2008. Inden projektperioden har der ikke eksisteret et egentligt formaliseret samarbejde mellem partnere i medborgercentret, ligesom der heller ikke har været indgående kendskab til de forskellige medarbejders arbejdsområder og kompetencer. Det har derfor været et af projektets overordnede mål at formalisere og udvikle samarbejdet internt mellem samarbejdspartnerne, hvilket bl.a. er blevet gjort ved at udarbejde en fælles mission og et fælles værdigrundlag for medborgercentret.

Det er vanskeligt at give et nøjagtigt indtryk af udviklingen i antallet af besøgende i Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter i perioden 2010 til 2012. Dette skyldes bl.a. at lektiecaféen er flyttet til lokaler i bibliotekets annek, hvorfor brugerne af dette tilbud ikke bliver talt med i statistikken for besøgstal i Vollsmose Bibliotek. Derudover er der i løbet af 2012 sket den udvikling at henholdsvis UUO, Jobcafe Øst, Fritidsbutikken samt Den Frie Rådgivning er flyttet ud af Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter, idet Odense Kommune har vedtaget at samle alle ungetilbud i Camp U, som er den gamle Humlehaveskole. Samarbejdspartnerne er således i skrivende stund blevet nærmeste nabo til Vollsmose Bibliotek. Besøgstallet til Vollsmose Kulturhus er heller ikke omfattet af nedenstående statistik. Det vurderes, at Camp U som et kraftcenter for unge også har trukket en del af Vollsmose Bibliotek og Medborgercenters unge brugere over i et andet tilbud.

I 2010 var der således 137.792 besøgende på Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter, i 2011 var tallet faldet til 129.093 og i 2012 til og med oktober var antallet af besøgende 96.148. Da besøgstallet er faldet en smule kan det muligvis skyldes at der ikke længere er samlet så mange brugerrettede tilbud i huset. Til gengæld er der siden oktober 2011 etableret Borgerservice Light i Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter, hvor borgerne kan få lavet pas og NEM ID, og netop det at brugerne kan få lavet NEM ID i forbindelse med bibliotekets IT-kurser er blevet oplevet meget positivt.

Dertil kommer antallet af besøgende i lektiecafeen der i 2010 tegner sig for 1802 besøgende og i 2011 var der 1755 besøgende, der benyttede lektiecafeens tilbud. Dette er en markant stigning idet der ved lektiecafeens start i 2007 var 273 besøgende.

4. Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter – konceptet

Som nævnt i indledningen er konceptet for Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter (VBMC), at biblioteket fungerer som base for både frivilligt arbejde og fremskudte offentlige services, samt som et uvildigt rådgivnings- og vejledningscenter, der både har links til boligsociale indsatser og iværksætermiljøer (Medborgercentre et fremtidigt bibliotekskoncept, Delica, 2012). I Vollsmose har der således været samarbejde med Helhedsplanen 2008-2012, idet Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter bl.a. har deltaget i og samarbejdet med Helhedsplanen omkring Vollsmose Blomstrer, som er en årlig tilbagevendende festlig begivenhed i bydelen, hvor projekter og underholdning går hånd i hånd og præsenterer sig overfor bydelens beboere.

Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter er defineret ved at alle aktører har været bofæller i medborgercentret fra projektperiodens begyndelse og rammerne for, hvilke aktører der har kunnet iværksætte initiativer i medborgercentret har dermed været fastlagt fra starten. En del af medborgercentrets tilbud er blevet udviklet ved at aktørerne har spottet et behov hos beboerne, som eksempelvis Vollsmose Biblioteks Danskcafé, og i nogle tilfælde også ved at beboerne har tilbudt deres hjælp som lektiehjælpere eller borger-journalister.

Kulturen i medborgercentret har i høj været præget af at beboerne henvender sig med et behov eksempelvis at blive bedre til dansk eller IT, indgå i et socialt læringsmiljø eller få hjælp til jobsøgning, og med den brede vifte af aktører har det været muligt at modtage beboerne og i mange tilfælde har VBMC ydet en "håndholdt indsats" dvs. medarbejderne har fulgt beboerne hen til den rigtige aktør eller det rigtige tilbud, hvilket har medført mange positive tilkendegivelser fra brugerne af huset.

Derudover var der ved projektperiodens start et udpræget ønske blandt aktørerne om at få skabt en fælles identitet, for således at kunne styrke formidlingen af medborgercentrets mange tilbud ud til borgerne. Der var et ønske om at skabe fælles fodslaw.

"Som led i projektet har formålet med værdidebatten blandt bofællesskabets aktører været at synliggøre de centrale værdier, på en måde så de kan danne basis for en værdiplatform og tillader formuleringen af en vision for medborgercentret. Rammen for dette arbejde har været at de forskellige aktører hører ind under forskellige forvaltninger. Derudover er de forskellige aktørers økonomiske basis forskellig. Til sidst kan det anføres at KVINFO er et landsdækkende netværk,

hvorimod de andre enheder enten er kommunalt eller regionalt forankrede. Der er altså tale om et meget komplekst organisatorisk udgangspunkt, hvor det har været vigtigt, at værdiplatformen ikke måtte opleves som en hæmsko eller fremmed. Flexibilitet, tillid og respekt, samt en åben dialogkultur vil være afgørende for alt fremtidigt samarbejde.” (Elbeshausen, ”Medborgercenter Vollsmose, Mangfoldighed er vores ressource og samarbejde vores styrke”, 2011).

5. Lige Muligheder – mål og resultater

Med det formål at være medborgercentrets ansigt udadtil, startede projektet med at planlægge en styrkelse af bofællesskabet ved, at alle eksisterende kernekompetencer i huses skulle bruges i det samlede aktivitetstilbud. Herudover skulle bibliotekets profil være medborgerskabsdannende gennem sprog og læring som en del af bibliotekets kerneopgave i henhold til Bibliotekslovens formålsparagraf.

Med fokus på styrkelse af bofællesskabets kernekompetencer udarbejdede vi i fællesskab en køreplan for fælles kompetenceudvikling, der blev godkendt af følgegruppen, bestående af husets ledere, og arbejdet gik straks i gang. Den første del af dette interne samarbejde bestod i at udarbejde en fælles vision, mission samt værdigrundlag, som vi dels kunne være enige om og dels kunne konkretisere.

Projektets forløb kan inddeles i fem punkter, og denne overordnede statusrapport vil kort forholde sig til dem enkeltvis. Det drejer sig om

1. Udarbejdelse af fælles vision, mission og konkretisering af fælles værdigrundlag
2. Intern udveksling og vidensdeling herunder:
  - a. Afdelingsbesøg og morgenmøder i huset og blandt relevante samarbejdspartnere
  - b. Fælles videndelingsmøder og teamarbejde omkring tilbagevendende arrangementer eksemplificeret ved Forårsfesten, som er en fejring af det persiske nytår
3. Kompetenceudvikling på tværs som er kurser, foredrag og workshops med forskellige temaer
4. Studie- og inspirationsture i ind- og udland
5. Borgerrettede aktiviteter, som eksempelvis udvikling af et nyt koncept for frivillig sprogtræning i biblioteksregi med det formål at skabe et uformelt sprogtræningscenter i Vollsmose som supplement til de etablerede uddannelsesstilbud i Odense.

Samlet set har Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter faciliteret eller ledet tilbud for både børn, unge og voksne.

6. Udarbejdelse af fælles vision, mission og værdigrundlag

Der har som nævnt været igangsæt kompetenceudviklingsforløb for samtlige medarbejdere og frivillige med konsulentbistand af Hans Elbeshausen fra *Det Informationsvidenskabelige Akademi* (IVA). Målet har været at identificere centrale værdier for VBMC for at gøre aktørernes samarbejdsflade synlig, øge forståelsen for medborgercentrets fælles aktivitetsportefølje og på baggrund heraf formidle en samlet profil for beboerne i området. Samtidig har forventningen til en fælles værdiplatform været at hjælpe de mange eksterne interessenter og baglandet i Odense Kommune med at opleve Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter som en helhedsorienteret, effektiv og fremsynet samarbejdspartner.

I forbindelse med udarbejdelsen af det fælles værdigrundlag, mission og vision for VBMC har det vist sig, at den organisatoriske ramme for medborgercentret er en ny organisatorisk enhed. Derfor har værdiplatformen skulle formuleres i samklang med organisationernes selvforståelse, praksisformer og kompetencer (Elbeshausen, "Medborgercenter Vollsmose, Mangfoldighed er vores ressource og samarbejde vores styrke", 2011).

6.1. Vision

"Vollsmose Medborgercenter er et møderum, et frirum og et rum til dialog for områdets mangfoldighed af stemmer. Medborgercentret er socialt og kulturelt værksted, hvor bæredygtige løsninger for kulturel integration og social inklusion skabes og afprøves sammen med brugerne. Medborgercentret er et sted, hvor medarbejdernes forståelse og engagement hjælper brugerne med at være aktive i lokalsamfundet og i Danmark. Vi samler husets mange ressourcer og binder dem sammen til en helhed med det mål for øje, at borgerne i Vollsmose kan føre de liv, de ønsker med respekt for hinandens forskelligheder." (Fra Værdigrundlag, Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter).

6.2. Værdier

Værdier er ikke kun ord eller begreber. De lader sig bedst beskrive som en form for social praksis og som en del af de gøremål, som organisationen er skabt til. Værdierne gøres levende når

brugere og interessenter oplever medborgercentres værdiplatform gennem den praksis og atmosfære, som de møder de enkelte steder. For at forstå hvilke værdier medarbejderne i medborgercentret har ment var særlige vigtige for deres ageren i lokalsamfundet, er det nødvendigt også at kende til både organisationens historie og udviklingsproces, samspillet med omverdenen og hvordan denne har præget deres aktuelle selvforståelse. Et kulturhus er ikke en ungdomsskole; en ungdomsskole er ikke et bibliotek; og et bibliotek er ikke en uddannelsesvejledning. Det betyder, at de respektive organisationers opdrag, visioner og målsætninger ikke kun er forskellige fra hinanden; deres identitet er også knyttet til en bestemt social praksis, specifikke værktøjer og særlige interessenter. I VBMC er vi blevet enige om en værdiplatform, der indeholder værdierne: rummelighed, mangfoldighed, innovation, dialog, empowerment og professionalisme.

Værdierne er under forandring; det vil sige, at værdierne altid er udgangspunkt for det, vi gør og ikke endelige. Vores værdier er åbne og inkluderende; brugernes engagement, institutionernes forståelse og medarbejdernes lydhørhed er væsentlige ressourcer, der kendetegner Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter. Resultatet af dette arbejde foreligger i en værdifolder for Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter:

https://www.odensebib.dk/files/Vrdigrundlag_folder_VollsmoseMedborgercenter_.pdf

7. Intern udveksling og vidensdeling

For at styrke det interne samarbejde har der været iværksat en række initiativer med det formål at skabe en fælles identitet blandt medborgercentrets mange aktører. Der har været afholdt afdelingsbesøg, hvor de forskellige aktører har været værter for en rundvisning, samt oplæg om deres respektive arbejdsområder og nye projekter. Der har desuden været udarbejdet et internt nyhedsbrev med redaktører på tværs af medborgercentres forskellige aktører. Dette har vist sig at være en effektiv måde at formidle informationer ud til huset. Indholdet har bl.a. været præsentation af nye ansigter, nye projekter eller information om aktiviteter og tilbud til beboerne, således at alle medarbejdere ved, hvad der rører sig i huset og kan formidle det videre til de beboere det har relevans for.

Den vidensdeling der er fundet sted i løbet af projektperioden har givetvis stillet os styrket i forhold til fremtidigt samarbejde.

8. Kompetenceudvikling på tværs

Der er undervejs blevet afholdt en bred vifte af kompetencegivende arrangementer, der havde fokus på henholdsvis faglig og personlig udvikling. Et tydeligt eksempel på hvordan man bedst muligt kan inddrage hinandens styrker og ressourcer, har været et forløb for alle ansatte ved coach og udviklingskonsulent Anette Hvidtfeldt. Her blev den enkelte ansattes personlige og faglige kompetencer for alvor sat i spil og synliggjort for de øvrige.

I efteråret 2011 holdt familiekonsulent Ahmet Demir en formiddag for medborgercentrets ansatte om mødet mellem den professionelle og marginaliserede udsatte unge.

I løbet af to formiddage i foråret 2012 samledes 25 af medborgercentrets medarbejdere fra de forskellige aktører. Medarbejderne fik præsenteret både viden og værktøjer der skaber mere fokus på styrker og muligheder til gavn for samarbejdet, motivationen og udviklingen i Vollsmose Medborgercenter. Der blev bl.a. arbejdet med kortlægning af styrker i teams på tværs, herunder medarbejdernes personlige styrker og hvordan disse bliver brugt i det daglige arbejde. Derudover blev der arbejdet med synliggørelse af medarbejdernes faglige kompetencer, og forløbet gav på kort tid mulighed for at finde frem til at medarbejderne i huset alle havde et fælles udgangspunkt, nemlig at de arbejdede i Vollsmose, fordi de "brænder for" området og fordi de føler, de er med til at gøre en forskel.

Derudover har der på baggrund af et bredt ønske blandt husets medarbejdere været afholdt et Førstehjælpskursus i foråret 2012. Kurset blev fulgt op af en artikel i nyhedsbrevet om Vollsmose Torvs hjertestarter og der har netop i skrivende stund vist sig at være nyttigt viden, da tre af bibliotekets medarbejdere pludselig befandt sig i en situation, hvor en ung mand faldt om og døde lige uden for bibliotekets hovedindgang. Kurset gjorde medarbejderne i stand til at reagere hensigtsmæssigt i forhold til at yde førstehjælp og bruge hjertestarter.

Dermed har vi skabt platform for en alternativ medarbejderkompetenceudvikling, der går på tværs af faggrænser, og dermed en enestående mulighed for at skabe merværdi i vores tilbud til borgerne.

9. Fælles studie- og inspirationsture

Under projektet har der været afholdt adskillige ture – disse har været af forskellig karakter og med forskellige mål. Der har været mindre ture inden for byens og landets grænser, hvor de interpersonelle relationer for alvor kommer i spil, og hvor der er mulighed for at sætte et frø, der vil gøre et fremtidigt og/eller udvidet samarbejde lettere. Der nedbrydes nogle

organisationsgrænser ved at hive folk ud af deres daglige rutiner, hvilket giver mulighed for at se sig selv og andre i et andet perspektiv.

Medarbejdere og frivillige fra medborgercentret har således i fællesskab besøgt medborgercentret i Dianavænget, beboerhuset i Påskeløkken, hvor det i begge tilfælde har været de beboerrettede aktiviteter og det frivillige arbejde, der har været fokus på. Derudover har der været tilrettelagt en fælles tur til Vejle Bibliotek, hvor vi fik præsenteret ABCD'ørernes arbejde og projektleder Peter Sepstrup fra Kommuneplan og udvikling fortalte om metoder og overvejelser bag arbejdet med ABCD-metoden i landdistrikterne. Derudover besøgte vi Byens Hus i Jelling, som er et kombineret bibliotek og kulturhus, som mestendels drives af frivillige lokale kræfter. De fælles studieture har bidraget til nye vinkler på samarbejdet og har desuden haft den effekt at medarbejderne og de frivillige har fået udvekslet erfaringer og ideer, og det har bl.a. affødt en større sammenhængskraft i huset.

Derudover har der været en større inspirationstur til Idea Stores i London, hvor tanken har været at trække ny inspiration med hjem til medborgercentret og dermed også for at se os selv og vores fremtidige samarbejds muligheder i et nyt lys. På studieturen deltog Egon Jensen fra Vollsmoses Mælkebøtter, Jamal Obari fra KVINFO, Jens Bang Petersen fra Odense Centralbibliotek, samt Atef Bahij, Bente Weisbjerg og Jette Blåstedt fra Vollsmose Bibliotek. Turen har indtil videre dannet grundlag for intern tankevirksomhed omkring mulige tiltag eksempelvis at invitere nye rådgivningstilbud ind i bibliotekets rum. Her kan bl.a. nævnes gratis advokatbistand, samt økonomi- og forsikringsrådgivning. Da langt de fleste af beboerne i området ikke har en indboforsikring er der et behov for tiltag som disse.

Som afslutning på projektet var Kambiz Hormoozi fra Vollsmose Bibliotek sammen med Gitte Larsen, projektleder for Medborgercenter Dalum på studietur i Chicago i begyndelsen af december 2012. Her var der indlagt besøg på en række biblioteker. Turen skal ligeledes bruges som inspiration til videreudvikling af VBMC.

10. Brugerrettede aktiviteter

Regeringens program for Lige Muligheder har som nævnt det mål at styrke de personlige ressourcer hos udsatte børn, unge og deres forældre, så de bliver i stand til at udnytte samfundets muligheder og skabe sig en god tilværelse med ansvar for deres eget liv. Medborgercentrets ypperste mål er derfor at have **brugerne i fokus**.

Til det formål skal projekterne operere med egne målbare mål og succeskriterier for de konkrete aktiviteter i forhold til følgende matrice:

Mål og succeskriterier for aktiviteter i medborgercentre

	Færre børn, der skal have specialtilbud	Flere unge, der får en uddannelse	Flere voksne i job
Tilbud med forebyggelselement, fx sundhedsfremme, rådgivning	Lektiehjælp – Vollmoses Mælkebøtter Sprogpædagog Bogstart	De unge mentorer Studiestøtten – Vollmoses Mælkebøtter	Jobcafé Øst Den Frie Rådgivning Miljøambassadører KVINFO´s mentorordning
Opbygning af social kapital hos brugerne, fx kulturelle og sociale tiltag	Forårsfesten	KVINFO- Min egen Vej Forårsfesten	Mosekonerne Familienetværk Bydelsmødre Forårsfesten Vi læser avisen SAMMEN KVINFO´s mentornetværk Samtaleforum for mænd
Kompetenceudvikling af brugerne, fx formel og uformel læring	Lektiehjælp Bogstart	Dansk på biblioteket	Dansk på biblioteket Gratis IT for alle Nethood Indfødsretskursus Vi læser avisen SAMMEN

10.1. Bogstart

For at medvirke til at færre børn skal have specialtilbud har Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter faciliteret projekt Bogstart, som er et fælles projekt for Velfærds- og Kulturministeriet, der går ud på at børn i udvalgte områder, skal have 4 gaver med bøger og andet sprogligt udviklende materiale, når de er henholdsvis ½, 1, 1½ og 3 år gamle. Formålet med Bogstart projektet er at give børn og deres forældre gode fælles oplevelser med bøger. Ved at tilbyde familierne gratis bogpakker håber man på at styrke forældrene i at støtte deres børns sproglige udvikling, fremme børns kærlighed til bøger og opmuntre familier med små børn til at benytte sig af bibliotekets tilbud.

Vollsmose er blandt de udvalgte områder for den nye Bogstart periode 2013-2016. Derfor vil der i de næste 4 år blive delt en masse bogpakker ud inden for Vollsmose firkanten.

10.2. Sprogpædagog

Der har været en sprogpædagog fast tilknyttet til Vollsmose Bibliotek. Sprogpædagogen kan vejlede forældre i bibliotekets sprogstimulerende materialer, billedbøger, spil samt sprogkufferter. Tilbuddet ligger således inden for rammen *færre børn i specialtilbud*. Sprogpædagogen har haft en fast træffetid en eftermiddag om ugen, og har været et godt supplement til bibliotekets øvrige

tilbud til småbørn og deres familier. Endvidere har sprogpædagogen via sit arbejde i institutionerne i Vollsmose et stort netværk blandt forældrene og har via denne kontakt formidlet bibliotekets tilbud ud i området. Det vurderes at sprogpædagogens arbejde har haft en nyttig effekt som bibliotekets ansigt udadtil i forhold til forældre som måske ellers ikke ville have kommet på biblioteket. Det er derfor beklageligt, at sprogpædagogen grundet besparelser i Odense Kommune, stopper sit arbejde i forbindelse med Vollsmose Biblioteks legetek ved årsskiftet.

10.3. De unge mentorer

Vollsmose Bibliotek og Medborgercenter har ansat en række nye unge medarbejdere, der skal være rollemodeller. Projektets mål er at skabe rammerne for at flere unge kommer i uddannelse, og de unge mentorer har fungeret som søster- og brødrementorer i henholdsvis *Pigestedet* og *IT for Dreng* og ligger således inden for regeringens program, *at få flere unge i uddannelse*.

De unge mentorer har varetaget forskellige aktiviteter for henholdsvis drenge og piger. Eksempler på aktiviteter er: biografture, IT-konkurrencer samt pigehygge med forskellige kreative aktiviteter.

Mere information om de unge mentorer kan findes her:

www.odensebib.dk/files/Folder_RollemodellerpVollsmoseBibliotek_3.pdf

Det har været en udfordring for det fastansatte personale, at henvise medborgercentrets unge brugere til tilbuddet, da det ofte har været uklart hvornår de unge mentorer var at finde på biblioteket. Derudover har der ikke været etableret en kobling til bibliotekets øvrige aktiviteter og derfor har det også været svært at trække unge fra området til at benytte sig af tilbuddet. En udfordring som der arbejdes på at gøre bedre fremadrettet.

10.4. Vollsmoses Mælkebøtter

Vollsmoses Mælkebøtter er et andet biblioteksfunderet tilbud der har til hensigt at få flere unge i uddannelse. Formålet med lektiehjælpsindsatsen er at give børn og unge med anden etnisk baggrund "bedre muligheder for at udvikle deres danske sprog og dermed få en uddannelse" (Midtvejsevalueringsrapport af Lektiecafeen Vollsmoses Mælkebøtter og projekt Studiestøtten). Projektet har fået økonomisk støtte af Trygfonden, og lektiecafeen har til huse i bibliotekets anneks. I lektiecafeen er der både et tilbud til de yngre elever i grundskolen til og med syvende klasse, som kan komme uden forudgående aftale to eftermiddage om ugen, og derudover er der et tilbud, som hedder "Lån en lektiehjælper" for elever fra 8.klasse og opefter. Lektiecafeen har en

fastansat daglig leder som er læreruddannet. Derudover er der knyttet en række frivillige med forskellig uddannelsesbaggrund.

10.5. Mosekonerne

Mosekonerne er en kvindegruppe der mødes en gang om måneden på Vollsmose Bibliotek. Her mødes kvinder på tværs af alder og etnicitet. Gruppen ledes af projektbibliotekar Bente Weisbjerg, som har mangeårig erfaring med socialt biblioteksarbejde. I gennemsnit mødes 15 kvinder, men ved udflugter ud af huset eksempelvis til rundvisning på Johannes Larsen museet deltager op til 30 kvinder. Derudover er der med udgangspunkt i deltagernes ønsker fokus på kreative aktiviteter, men kvinderne samles også omkring diverse informationsmøder. Senest har Mosekonerne haft besøg af Indvandrermedicinsk Klinik fra OUH, der fortalte om deres arbejde. Kvindegruppen Mosekonerne er et velfunderet tilbud til kvinder, og skaber netværk på tværs i Vollsmose.

10.6. Bydelsmødre

VBMC er også med i Bydelsmødre projektet, støttet af Kulturstyrelsen. Her bliver lokale kvinder uddannet til bydelsmødre med fokus på blandt andet sundhed og demokrati, så de er i stand til at hjælpe andre kvinder i lokalområdet. Se mere om VBMC's arbejde med Bydelsmødre her:

www.odensebib.dk/files/BydelsmødreVollsmoseBibliotek.pdf

10.7. Vi læser avisen SAMMEN

Vi læser avisen SAMMEN er nyhedslæsning og debat. En gruppe på 4-8 kvinder mødes en gang om ugen for at læse og diskutere nyhedsstof. Dermed trænes både læsefærdigheder, kommunikative færdigheder og kendskab til det danske samfund. Fokuspunkter i avislæsningen kan fx være forbrugeroplysninger, links til relevante e-ressourcer, politik, Borger.dk-emner, samtalekultur og kommunikationstræning samt biblioteksintroduktioner. Vi læser avisen SAMMEN har siden 2011 været et samarbejde mellem bibliotekets projektbibliotekar Bente Weisbjerg, som har udviklet tilbuddet og bibliotekets sprogkonsulent som har styrket tilbuddets fokus på sprogtilegnelse hos brugerne. I øjeblikket er tilbuddet videreført af en frivillig, som har været i en slags følorder hos bibliotekaren.

10.8. Gratis IT for alle

Vollsmose Bibliotek og Medborgercenters IT-kurser er særdeles velbesøgte. Her undervises borgerne i grundlæggende IT og brug af digitale tjenester på nettet herunder oprettelse af NEM ID. Alene i 2012 deltog 2091 kursister fordelt over hele året. Deltagerne er primært pensionister, men der undervises også et hold somaliske kvinder, hvor undervisningen foregår på somali. At disse kurser må betegnes som en succes viser sig ved at kurserne bliver fuldt optegnet samme dag som tilmeldingen starter, og derudover er der ventelister til holdene. Se mere om projekt Gratis IT for alle her: https://www.odensebib.dk/vollsmose/5240_gratis_it_for_alle

10.9. Forårsfesten

I forbindelse med fejringen af det iranske nytår ved forårsjævndøgn har der henholdsvis i 2010 og i 2011 været afholdt en Forårsfest, hvor aktørerne i huset har bidraget med en vifte af forskellige aktiviteter eksempelvis IT-konkurrencer, bydelsvandring i Vollsmose, besøg af Odense Brandvæsen, teaterforestilling samt opvisning af historisk modeshow i forbindelse med en udstilling med arkæologiske fund fra Vollsmose området. Der har i gennemsnit været 600 deltagere ved hvert arrangement.

Se mere her: https://www.odensebib.dk/vollsmose/foraarsdag_2012

10.10. Dansk på biblioteket

I naturlig forlængelse heraf falder Vollsmose Biblioteks koncept omkring frivillig sprogræning i biblioteksregi. Formålet med dette tilbud er, at få flere voksne i job. Her illustreres biblioteket nok en gang som et uformelt læringssted, hvor læringsmiljøet i langt højere grad kan tilpasses den enkelte. Gennem arbejdet med Dansk på Biblioteket er det blevet synliggjort, at der i Vollsmose er et udtalt behov for danskundervisning, der kan fungere som et supplement til de etablerede uddannelses tilbud. Den store gruppe ikke-brugere, der er bosat i Vollsmose, vil gennem Dansk på Biblioteket kunne inddrages i bibliotekets rum og blive fortrolige med at se biblioteket som en del af deres hverdag og dermed være bedre rustet til at gøre brug af bibliotekets mange tilbud. Det vurderes dermed at der en stor gruppe af ikke-brugere, der vil få adgang til bibliotekets øvrige tilbud - forstået således at ved at bruge Dansk på Biblioteket som en indgangsportal til biblioteket vil det være muligt at introducere det øvrige biblioteksvæsen.

Derudover vil der være tale om et kompetenceløft til ikke blot den der modtager undervisningen, men der vil ligeledes være tale om empowerment i forhold til den frivillige, der også typisk vil komme fra lokalområdet. Dette vil forudsætte, at der skal iværksættes yderligere initiativer for at skaffe flere frivillige, og det bør også afsøges om Dansk Flygtningehjælp vil kunne inddrages omkring et muligt samarbejde.

Endvidere vurderes det, at der er behov for at etablere mindre grupper, der kan samles i uformelle læringsituationer. Her vil Vollsmose Biblioteks specialkonsulent kunne varetage en mere "normal" undervisning, og en oplagt mulighed vil i den forbindelse være at starte ud med to faste undervisningshold – *dansk for begyndere uden prøve* og *dansk for fortsættere uden prøve*. Om nødvendigt kan tilbuddet udvides til at inkludere flere hold. Disse hold kan fungere som en form for sluse til de øvrige tilbud, og vil sikre en hurtig igangsat sproglig udvikling, da brugeren ikke risikerer at vente i flere måneder på et passende match i den frivillige sprogtræning.

Der er desuden blevet etableret et samarbejde med det lokale sprogcenter i Odense, LærDansk Odense. Der har i projektperioden været afholdt en række biblioteksintroduktioner for LærDansk's kursister. Der har i alt været cirka 300 besøgende, og ca. 40 indmeldte. En stor del af sprogcentrets kursister kendte ikke bibliotekets tilbud i forvejen, og for mange var det en øjenåbner for hvad biblioteket kan tilbyde dem som kursister der er i gang med at lære sprog, men også i forhold til hvad biblioteket kan tilbyde dem som forældre; sprogstimulerende materialer, billedbøger mm. Derudover er kursisterne blevet introduceret for medborgercentrets mange andre tilbud; avislæsning, kvindegrupper, lektiehjælp, mentornetværk og frivillig rådgivning. Vollsmose Biblioteks specialkonsulent har endvidere haft mulighed for at få formidlet arrangementer ud til sprogcentrets lærere og kursister direkte via skolens ledelse, og der har fra sprogcentrets side været stor opbakning for bibliotekets/medborgercentrets arbejde for borgere med dansk som andetsprog.

Der har i perioden 28.6.2011 til 6.11.2012 været sprogtrænet i 340 timer fordelt på 250 mødegange. Der har været 70 brugere af tilbuddet som udelukkende er baseret på frivillighed. De frivillige er rekrutteret gennem bibliotekets forskellige tilbud eksempelvis Mosekonerne, samt ved opslag på Syddansk Universitet og Lærerseminariet. Der er i øjeblikket 10 frivillige knyttet til Dansk på biblioteket, hvor 3 er lokale Vollsmose-beboere. Derudover har bibliotekets sprogkonsulent i samarbejde med en lokal frivillig givet 22 vejledninger i henholdsvis Medborgerskabsprøven og Indvandringssprøven. Der har endvidere været afholdt forberedende kursus til Indfødsretsprøven tre gange af 10 uger i henholdsvis efterår 2011, forår 2012 samt efterår 2012. Der har i gennemsnit deltaget 15 brugere på hvert kursus. På baggrund af evaluering af kurserne og er der stor brugertilfreds med dette tilbud, da brugerne ikke har andre muligheder for at få hjælp til at forstå og diskutere det meget omfattende læremateriale "Danmark før og nu".

Artikel om Dansk på biblioteket er publiceret på bibliotekarfagbladet Perspektiv's hjemmeside: "Del din viden": <http://perspektiv.bf.dk/Del-Din-Viden/Artikler/2012/11/DanskPaaBiblioteket>

Som det fremgår af ovenstående gennemgang tilbyder VBMC en række forskellige tilbud inden for rammerne af regeringens program Lige Muligheder. Dog er der som nævnt i løbet af 2012 sket en fraflytning idet UUO, Fritidsbutikken, Den Frie Rådgivning, Jobcafe Øst er flyttet til Camp U. På nuværende tidspunkt er det Vollsmoses Mælkebøtter, KVINFO, Vollsmose Kulturhus der sammen med Vollsmose Bibliotek er tilbage af det oprindelige bofællesskab. Vollsmose Mediehus er nu en del af den nye helhedsplan Vollsmose 2020 som netop i skrivende stund er blevet vedtaget i Odense Byråd.

11. De største udfordringer fremover

Blandt VBMC's største udfordringer fremover kan nævnes at tiltrække etniske danskere som brugere af medborgercentrets tilbud for herved at forbedre inklusionen på tværs af etniciteter. Derudover er det fortsat en udfordring at tiltrække mænd med anden etnisk baggrund og inkludere dem i bibliotekets tilbud. Der er som det er fremgået et stærk kultur omkring medborgercentret og samarbejdet med de frivillige, og da flere og flere tilbud er baseret på frivillighed vil det fortsat kræve ressourcer at tiltrække og fastholde frivillige. Endelig vil det også fortsat være en udfordring at holde fast i samarbejdet med de aktører som nu er flyttet til Camp U.

Afsluttende vurdering: et formaliseret og udvidet samarbejdet med Camp U er en oplagt fremtidsscenario for VBMC, hvor biblioteket vil være i stand til at fungere som en form for udvidet skolebibliotek og dermed supplere Camp U's uddannelsestilbud. Vollsmose Biblioteks fremtidige rolle kan kort sagt ses som *Det Uformelle Læringssted* og her kan bibliotekets kompetencer og ressourcer for alvor komme i spil.